

ΕΝΟΤΗΤΑ 11^Η - Παιδεία - Εκπαίδευση

2. ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ (σελ. 196)

2.1.α. Κείμενο για επεξεργασία, σελ. 197 (Ενδεικτική απάντηση)

Το *Summerhill* είναι ένα πρωτότυπο σχολείο με ιδιαίτερη φιλοσοφία στο ζήτημα της διαπαιδαγώγησης των παιδιών. Βασίζεται στην πεποίθηση ότι το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να προσαρμόζεται στις ανάγκες του παιδιού και όχι το παιδί στη λογική του σχολείου. Βασική του αρχή είναι ότι η μάθηση δεν επιτυγχάνεται με εξαναγκασμό, αλλά με παροχή ελευθεριών

2.1.β. Κείμενο για επεξεργασία, σελ. 197 (Ενδεικτική απάντηση)

Το *Summerhill* είναι ένα σχολείο δημοκρατικό, αφού δίνει τη δυνατότητα ελεύθερων επιλογών στους μαθητές που φοιτούν σε αυτό. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, «το παιδί είναι ελεύθερο να ζήσει τη δική του ζωή». Είναι, επίσης, ένα σχολείο που προωθεί την ισότιμη συμμετοχή σε ζητήματα του σχολείου: εκπαιδευτικοί και μαθητές παίρνουν από κοινού αποφάσεις για τη σχολική ζωή. Δικαίως λοιπόν πιστεύεται πως «το *Summerhill* προάγει τη δημοκρατία, την κοινωνική ισότητα και κυρίως την ελευθερία».

2.2. Κείμενο για επεξεργασία, σελ. 197

Λ - Λ - Σ - Σ - Λ - Σ

2.3. Κείμενο για επεξεργασία, σελ. 197 (Ενδεικτική απάντηση)

- α. εξαρτημένο / περιορισμένο
- β. περιληπτικά / συνοπτικά
- γ. ελευθερίες / επιλογές
- δ. απέχουν
- ε. ασυμβίβαστη / ασύμφωνη / αταίριαστη

2.4. Κείμενο για επεξεργασία, σελ. 197 (Ενδεικτική απάντηση)

Αυτό που μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση στο *Summerhill* είναι το ότι οι μαθητές που φοιτούν σε αυτό επιλέγουν οι ίδιοι τα μαθήματα που θα παρακολουθήσουν. Η επιλογή γίνεται ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές τους χωρίς να περιορίζονται από την τάξη ή την ηλικία τους. Και μάλιστα, κάθε παιδί προχωρά και εξελίσσεται με τον δικό του ρυθμό χωρίς να εξαναγκάζεται να παρακολουθήσει κάτι που δεν το ενδιαφέρει. Σίγουρα θα ήθελα να είμαι μαθητής αυτού του φοβερού σχολείου, γιατί δεν είναι ένα συμβατικό σχολείο, διαφέρει από όσα γνωρίζω και πιστεύω ότι θα μου ταίριαζε πολύ!

3. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ (σελ. 198)

Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις (σελ.198)

3.1. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.198

- α. ότι (ειδικός σύνδεσμος) – να (βουλητικός σύνδεσμος)
- β. μήπως (ενδοιαστικός σύνδεσμος) – να (βουλητικός σύνδεσμος)
- γ. πως (ειδικός σύνδεσμος) – όσα (αναφορική αντωνυμία)
- δ. μη (ενδοιαστικός σύνδεσμος)
- ε. γιατί (ερωτηματικό επίρρημα) – να (βουλητικός σύνδεσμος)
- στ. που (ειδικός σύνδεσμος) – πού (ερωτηματικό επίρρημα)
- ζ. πως (ειδικός σύνδεσμος)
- η. να (βουλητικός σύνδεσμος)
- θ. ότι (ειδικός σύνδεσμος)
- ι. να (βουλητικός σύνδεσμος)

3.2. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.198

- **πως** ο άνθρωπος μαθαίνει τη γλώσσα κατά τα πέντε πρώτα χρόνια της ζωής του → **αντικείμενο** στο ρήμα «υποστηρίζουν»
- **ότι** η πρωτογενής αυτή εκμάθηση της γλώσσας στηρίζεται στο γεγονός → **επεξήγηση** στον όρο «συμπέρασμα»
- **ότι** οι γλωσσικοί μηχανισμοί του αντιδρούν σε κάθε είδους γλωσσικό ερέθισμα → **επεξήγηση** στον όρο «γεγονός»
- **πως** οι άνθρωποι διαφέρουν → **υποκείμενο** στην απρόσωπη έκφραση «είναι σίγουρο»

3.3. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.198

- α. **να τελειώσω το διάβασμα νωρίς σήμερα** → αντικείμενο στο ρήμα «θέλω»
- β. **να λείψω από τη δουλειά για μια προσωπική μου υπόθεση** → υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα «πρέπει»
- γ. **να μην με αγνοείτε** → επεξήγηση στη λέξη «αυτό»
- δ. **να σε ρωτήσω κάτι** → αντικείμενο στο ρήμα «μπορώ»
- ε. **να κάνετε θόρυβο σε ώρες κοινής ησυχίας** → υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα «απαγορεύεται»
- στ. **να αντιμιλάς σε όλους** → επεξήγηση στη λέξη «αυτό»
- ζ. **να τους συνοδεύσω στον γάμο** → αντικείμενο στο ρήμα «πρότειναν»
- η. **να σκέφτεσαι τόσο εγωιστικά** → υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση «είναι ανόητο»

3.4. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.199

- α. μήπως τον ξεχάσουν → ενδοιαστική, επεξήγηση στη λέξη «ανησυχία»
 β. μήπως ήθελε κάτι να πει → πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο στο ρήμα «ρώτησε»
 γ. μήπως αποτύχω → ενδοιαστική, επεξήγηση στη λέξη «αγωνία»
 δ. μήπως θέλουν να έρθουν μαζί μας → πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο στο ρήμα «να ρωτήσεις»
 ε. μήπως χάσει τα χρήματά του εξαιτίας λανθασμένων κινήσεων → πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο στο ρήμα «ανησυχούσε»
 στ. μήπως οι γονείς του αντιδράσουν άσχημα → πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο στο ρήμα «φοβήθηκε»
 ζ. μήπως δεν καταλάβει → πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο στο ρήμα «άγχωνε» / τι του έλεγαν → πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο στο ρήμα «δεν καταλάβει»
 η. μήπως ξαναγίνουν τα ίδια → ενδοιαστική (ανεξάρτητη έκφραση φόβου)
 θ. μη σε εξαπατήσουν → πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο στο ρήμα «να προσέχεις»
 ι. μήπως θέλεις → πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο στο ρήμα «ρώτησα»

3.5. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.199

Πλάγιες ερωτηματικές	Μερικής ή ολικής άγνοιας	Συντακτικός ρόλος
πόσο θα κοστίζει το σπίτι	Μερικής άγνοιας	αντικείμενο στο ρήμα «Λογαριάζω»
αν θα πληρωθούμε αύριο	Ολικής άγνοιας	επεξήγηση στη λέξη «πληροφορία»
τι θα γινόταν αν με έπιαναν	Μερικής άγνοιας	επεξήγηση στη λέξη «αυτό»
πώς μπορεί να εργάζεται τόσες ώρες	Μερικής άγνοιας	υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση «είναι παράξενο»
πόσο ενδιαφέρεται για τους υπολογιστές	Μερικής άγνοιας	υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση «είναι γνωστό»
ποιος σκέφτεται ορθότερα	Μερικής άγνοιας	αντικείμενο στο ρήμα «θα δείξει»
αν είδε εμένα ή τον αδερφό μου	Μερικής άγνοιας	αντικείμενο στο ρήμα «Δεν ήξερε»
τι έγγραφαν σήμερα οι εφημερίδες	Μερικής άγνοιας	αντικείμενο στο ρήμα «ρώτησε»
αν θα τα καταφέρω	Ολικής άγνοιας	αντικείμενο στο ρήμα «αμφιβάλλω»
πού βρήκε τόση τόλμη η Άννα	Μερικής άγνοιας	αντικείμενο στη λέξη «αυτό»

3.6. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.200 (Ενδεικτική απάντηση)

- α. τι πρόκειται να γίνει.
- β. πώς μας κοιτάζει όλους μας.
- γ. αν πρόκειται για απάτη.
- δ. ποιος θα του συμπαραστεκόταν σε αυτή τη νέα τραγωδία.
- ε. πώς πέρασαν στο σχολείο.
- στ. μήπως δεν προλάβει το λεωφορείο.
- ζ. αν τελικά έφυγε από τη χώρα.
- η. αν όλα πήγαν καλά
- θ. πώς να λύσω το πρόβλημα στα Μαθηματικά.
- ι. γιατί δεν σήκωνα χέρι.

3.7. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.200

- α. **ό,τι επιθυμείς** → αντικείμενο στο ρήμα «να αποκτήσεις»
- β. **όποιο βιβλίο θέλεις** → αντικείμενο στο ρήμα «να διαλέξεις»
- γ. **Όσοι είχαν δυνάμεις** → υποκείμενο στο ρήμα «κολύπησαν»
- δ. **που είδες** → προσδιορισμός στη λέξη «οι άνθρωποι»
- ε. **Όποιος δεν θέλει** → Υποκείμενο στο ρήμα «να σηκώσει»
- στ. **ό,τι δηλώσεις** → κατηγορούμενο στο εν. υποκείμενο (εσύ) του ρήματος «είσαι»
- ζ. **για την οποία είχα ακούσει πολλά** → προσδιορισμός στη λέξη «Μαρία»
- η. **όσα σου λένε** → αντικείμενο στο ρήμα «μην ακούς»

3.8. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.200

- α. Ο Γιώργος, **που/ ο οποίος** είναι πρόεδρος του σχολείου, είναι μέλος της παρέας μας.
- β. Η γιορτή, **που/ την οποία** οργάνωσαν οι μαθητές της Στ' τάξης, στέφθηκε με μεγάλη επιτυχία.
- γ. Άρεσε πολύ το μάθημα της Ιστορίας, **που/ το οποίο** έγινε με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.
- δ. Γνωρίσαμε τους γονείς της, **που/ οι οποίοι** μένουν στην Άνδρο.
- ε. Τα παιδιά **που/ τα οποία** διάβασαν καλά, έγραψαν άριστα στο διαγώνισμα.

3.9. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.201

- α. Ο άνδρας **που στέκεται δίπλα της** είναι ύποπτος. (προσδιοριστική)
- β. Επιτέλους ήρθε η βροχή **που περίμεναν με αγωνία οι γεωργοί.** (προσδιοριστική)
- γ. Οι επιστήμονες εφάρμοσαν μια μέθοδο **που δεν είχα ξαναδεί.** (προσδιοριστική)
- δ. Στο τέλος έγινε αυτό **που όλοι ανέμεναν με αγωνία.** (προσδιοριστική)
- ε. Ο παππούς μου έγραψε ένα τραγούδι, **που αφιέρωσε στη γιαγιά μου.** (προσθετική)

στ. Το βιβλίο που διαβάζω τελευταία είναι συγκλονιστικό. (προσδιοριστική)

ζ. Φορούσε ένα υπέροχο φόρεμα που της αγόρασαν οι νονοί της. (προσθετική)

θ. Ο καθηγητής κοίταξε αυστηρά το παιδί που μιλούσε. (προσδιοριστική)

3.10. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.201

Προτάσεις	Είδος δευτερεύουσας	Συντακτικός ρόλος
Υποθέτω ότι θα έρθει σε μία ώρα.	Ειδική	Αντικείμενο
Θυμάσαι που είχαμε συναντηθεί στο αεροδρόμιο;	Ειδική	Αντικείμενο
Φοβάμαι μήπως δεν έρθει το βράδυ στην παράσταση.	Ενδοιαστική	Αντικείμενο
Διαδίδεται ότι το σχολείο θα κλείσει.	Ειδική	Υποκείμενο
Είναι φανερό ότι δεν σε συμπαθεί.	Ειδική	Υποκείμενο
Αυτό ακριβώς σκέφτεται συνέχεια, μήπως του είπαν ψέματα.	Ενδοιαστική	Επεξήγηση
Δυστυχώς πρέπει να φύγεις.	Βουλητική	Υποκείμενο
Του ανακοίνωσαν ότι από αύριο θα λειτουργεί κανονικά το τηλέφωνο.	Ειδική	Αντικείμενο
Ο Κ.Π. Καβάφης ήταν σημαντικός Έλληνας ποιητής, που γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια.	Αναφορική	Προσδιορισμός
Με τέτοιον καιρό είναι αδύνατο να φύγετε σήμερα.	Βουλητική	Υποκείμενο
Είναι άδικο να φορτωθεί τόσες ευθυνες.	Βουλητική	Υποκείμενο
Είναι ντροπή να μιλάς στους γονείς σου με αυτόν τον τρόπο.	Βουλητική	Υποκείμενο
Όσα φέρνει η ώρα δεν τα φέρνει ο χρόνος.	Αναφορική	Υποκείμενο
Αυτό της το λάθος, να του εμπιστευτεί το μυστικό της, θα το πλήρωνε σε όλη της τη ζωή.	Βουλητική	Επεξήγηση
Αναρωτιέμαι γιατί είναι τόσο εχθρικός.	Πλάγια ερωτηματική	Αντικείμενο

3.11. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.202 (Ενδεικτική απάντηση)

- α. Ρώτησαν **τι συνέβη στο αεροπλάνο.**
- β. Δεν σκέφτονταν **ποιες είναι οι συνέπειες.**
- γ. Το σχολείο μας, **που χτίστηκε πέρυσι**, είχε πολλές επιτυχίες σε όλους τους τομείς.
- δ. Δεν κατάλαβες **τι έγινε τώρα;**
- ε. Φοβήθηκα **μήπως οι σχέσεις μας διαταραχθούν.**
- στ. Γνωρίζουμε όλοι **πόσο σημαντική είναι αυτή η δράση για τον τόπο μας.**
- ζ. Οι γιατροί επισημαίνουν κυρίως αυτό, **ότι ο εμβολιασμός είναι απαραίτητος.**
- η. Ρώτησε με έμφαση **γιατί δεν υπάκουσα στις εντολές του.**
- θ. Είναι σίγουρο **ότι θα διαπρέψει στη ζωή του.**
- ι. Προθυμοποιήθηκε **να συμβάλει στην προσπάθεια μας.**

3.12. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.202

- α. Δεν μου αρέσει **να μιλάτε εν μέσω μαθήματος.**
- β. Η Κατερίνα ζήτησε **να δανειστεί.**
- γ. Σήμερα πρέπει να ξεκινήσω **να διαβάζω για το διαγώνισμα.**
- δ. **Το να αγαπάς την πατρίδα** είναι σημαντική αξία.
- ε. Δεν μας έκρυψε καθόλου **ότι συγκινήθηκε.**
- στ. Φοβάται πολύ **μήπως πεθάνει αιφνίδια.**
- ζ. Στη μητέρα μου δεν αρέσει καθόλου **να σιδερώνει.**

3.13. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.203

- α. **Πού** θέλεις να συναντηθούμε;
- β. Νομίζω πως πρέπει να φύγουμε.
- γ. Έκανα **ό,τι** μπορούσα αλλά τελικά έφθασα αργά.
- δ. Μου είπε ότι το τηλέφωνό μας είναι χαλασμένο.
- ε. Δεν καταλαβαίνω **πώς** το σκέφτηκες αυτό!
- στ. Το κορίτσι που είδες είναι η αδερφή μου.
- ζ. Με ρώτησε **πώς** με λένε και **πού** κατοικώ.
- η. **Ό,τι** κι αν κάνεις, δεν αλλάζει το αποτέλεσμα.

3.14. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, σελ.203

- α. **ό,τι**
- β. **ότι**
- γ. **ό,τι**
- δ. **ότι**
- ε. **ό,τι**
- στ. **ότι**
- ζ. **ό,τι**
- η. **Ό,τι**

4. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ (σελ.203)

4.1. Ασκήσεις λεξιλογίου, σελ.203 (Ενδεικτική απάντηση)

Συνώνυμα	Αντώνυμα
αίσχος	τιμότητα
εμπέδωση	διαφοροποίηση
πρόσχημα	αποτέλεσμα
εξαναγκασμός	πειθώ
επιστροφή	αναχώρηση
συμβάν	εικασία
άποψη	αβουλία
κατανόηση	άγνοια
κύρος	ασημότητα
θαυμασμός	περιφρόνηση
αναστολή	συνέχιση
αξίωση	υποχρέωση
τραγωδία	κωμωδία
πράξη	απραξία
δυσaréσκεια	ευφορία

4.2. Ασκήσεις λεξιλογίου, σελ.204

- α. ατιμία
- β. γόητρο
- γ. γεγονός
- δ. δέος
- ε. δράση
- στ. διακοπή
- ζ. δυσφορία
- η. γνώμη
- θ. αφορμή
- ι. βίας

4.3. Ασκήσεις λεξιλογίου, σελ.204 (Ενδεικτική απάντηση)

Παλαιότερα, θεωρούνταν ορθό ο **δάσκαλος** με τη **βία** να μαθαίνει γράμματα στα παιδιά προκαλώντας **δέος** στους μαθητές και επιβάλλοντας τη **γνώμη** του. Πλέον, οι εκπαιδευτικοί καταργούν την παλαιά του «δικτατορία» και μεταλαμπαδεύουν τις **γνώσεις** με παιδαγωγική προοπτική και προσέγγιση.

5. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ (σελ.206)

Το ημερολόγιο, σελ.206

(Ενδεικτική απάντηση)

Αθήνα, 14/02/2022

Αγαπημένο μου ημερολόγιο,

Σήμερα στο σχολείο έγινε κάτι συγκλονιστικό! Γνωρίζεις ήδη την αγάπη μου για τη μαγειρική και τα φαγητά. Η δασκάλα μας, λοιπόν, αποφάσισε να καλέσει κάποιον ειδικό στην αίθουσα, για να μας παρουσιάσει το επάγγελμά του. Μόλις κατάλαβα τι πρόκειται να συμβεί, ενθουσιάστηκα. Η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά. Θα έβλεπα για πρώτη φορά από κοντά τον αγαπημένο μου σεφ.

Μόλις ο σεφ ξεκίνησε να μας δείχνει τον ειδικό εξοπλισμό του έβγαλα μολύβι και χαρτί. Δεν υπήρχε περίπτωση να μην κρατήσω σημειώσεις. Από τα πέντε πρώτα λεπτά ο σεφ κατάλαβε την τεράστια αγάπη μου για τη μαγειρική και... δεν θα το πιστέψεις! Με σήκωσε μαζί του στην έδρα, για να δω φωτογραφίες από τα πιο διάσημα πιάτα του. Πριν φύγει, μας κάλεσε όλους στο εστιατόριο που εργάζεται τον τελευταίο καιρό.

Αφού έφυγε ο σεφ, καταλαβαίνεις πως δεν μπορούσα να σκεφτώ τίποτα άλλο παρά την επίσκεψή μας στο εστιατόριο. Η δασκάλα μάταια προσπαθούσε να με κάνει να παρακολουθήσω τα Μαθηματικά!

Αγαπητό μου ημερολόγιο, πρέπει να ετοιμαστώ για το μάθημα της Γλώσσας στον ARNO. Σε χαιρετώ...

(175 λέξεις)